Sahibi ve Sorumlu Müdürü
Türkiye Öğretmenler Sendikası Adına
İ. SAFA GÜNER
Teknik Sekreter: Murat ŞEN
Haberleşme Adresi:
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Saray Ap. No: 14-1
Yenişehir — ANKARA
Telefon: 17 49 27 — 12 99 46
Dizgi ve Tertip: TÖYKO matbaası
Baskı: Özkanlar Matbaası

15 Günde Bir Çıkar
Fiyatı : 25 Kr.
Yıl : 2 Sayı: 27

TÖS

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI YAYIN ORGANI

PERŞEMBE
20
Mart
1969

HALKIN DİLİNDEN

Öğretmenden Sabır
İdareden kahır
Böylesine hayır.

S. G.

Öğretmen Okulları 121 Yaşında

16 Mart öğretmen okullarının kuruluş günüdür. 1848 den bu yana 121 yıl geçti. O zaman meslek öğrenimi görmüş tek öğretmen yokken şimdi ilk, orta ve yüksek dereceli eğitim kurumlarımızda çalışan eğitmen, öğretmen, asistan, doçent, profesör, öğretim görevlisi ve memur sayısı 130 binin üstün dedir. Bu kadar eğitimci halkın hizmetindedir. Millet bunlara ve okullar ile eğitim araçlarına milyarlarca para öder. Ama sonuç iç açıcı değildir. 34 miyon insanımızın 17 milyon 700 bini eğitim görmemiş, okuma yazmadan bunu edinecek olanaktan yoksun bırakılmıştır. Oysa 121 yıldanberi sayıları milyonları aşan eğitimci görev peşinde koşmaktadır.

● MİLYONLARCA OKULSUZ KÖY ÇOCUKLARINDAN BİRKAÇI

İnsanlığın geçtiği uygarlık aşamalarının alt basamaklarında kalan, bilim ve tekniğin gücünden pek az ölçüde yararlanan toplumumuzun fakir kalması yaşam düzeyinin düşük olması eğitimdeki başarısızlığın sonucudur.

Türk öğretmeni halkı eğitme işinde çok ağır ve zor durumlara katlanıp ömür tüketiyor. Buna karşıt devlet sorumluları onları engelleme gayreti içindedirler. Bu durum eğitimdeki başarısızlığın nedenlerini açıklıyor.

Öğretmen halk yığınlarını uyarıp güçlendirmek, doğaya hükmetme, maddelere biçim verme, üretim olanaklarını artırma yetenekleri ile donatmak istiyor. Öğretmene göre eğitilmiş insan özgürlüğüne sahip çıkan, eşitlik ve adalete bağlı, onurlu insandır. Bu insan kul olmaya, sömürüye ve emperyalizme düşmandır. Kişilerin kişilere, toplumların toplumlara musallat olmasına karşıdır. Oysa egemen sınıf bunu istemiyor. Onlar el etek öpen, emirlerine boyun eğen, hakkını is temekten, çıkarını korumaktan âciz köleleşmiş insanlar istiyorlar. İşte idarenin hırçınlığı, öğretmen kıyımı bu temel ayrılıktan doğuyor.

121. yılda meslektaşlarımız savaş veriyorlar. Savaşlarını örgütlerimize da yanarak sürdürüyorlar. Millî eğitimimizin çıkmazdan kurtarılması; toplumumuzun çağdaş yaşam ortamına ulaştırılması için hizmet öğretmenden, verim eğitimden, zafer halktan gelecektir.

—oOo—

Danıştay İ Ertem'in Kararını Durdurdu

Danıştay Bakanlığın keyfi kararlarını durdurmaya devam ediyor.

AVNİ BAYRAK: Ocak ayı içerisinde, Millî Eğitim Bakanını istifaya dâvet ettiği için Bakanlık emrine alınan Avni Bayrak hakkında Danıştay Yürütmenin Durdurulmasına karar verdi.

Hatırlanacağı üzere Sinop ilindeki öğretmenlere Ocak ayı maaşları ödenmediği için bir çok öğretmen sendika şube başkanlığına başvurarak durumla ilgilenilmesini iste-

(Devamı sayfa 4'de)

Selâhattin Güvenç Olayında Başörtülü Öğretmen Mağlûp

SELAHATTİN GÜVENÇ: Selâhattin Güvenç Urfa Millî Eğitim Müdürüdür. 1962 yılından bu yana Türkiye'nin çeşitli illerinde bu görevi başarıyla yürütmüş başarısı takdirname ve teftiş raporlarıyla saptanmış bir idarecidir.

1968 Mayıs ayı içinde, il merkezindeki okulların denetimi sırasında, Cumhuriyet ilkokulu öğretmeni Melâhat Armağan'ın sınıfında başını bir örtü ile anormal bir şekilde örttüğünü etekleri topuklarına kadar ve kollarını da elleri görünmeyecek şekilde örten uzunlukta acaip bir elbise giydiğini ve öğren-

(Devamı sayfa 4'de)

İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı Hesaplarına El Kondu

İlkokul öğretmenleri yardımlaşma sandığı idare heyeti hakkında, Millî Eğitim Bakanına yapılan bir ihbar üzerine, sandık hesaplarına, Bakanlık müfettişleri tarafından el konulmuştur.

İddiaya göre, yardımlaşma sandığı adına Yalova'da 1 milyon 250 bin liraya alınmak üzere pazarlığı yapılan bir arsa sebebiyle, yönetim kurulu üyelerinden bazıları rüşvet almak istemişlerdir.

Bu rüşvet iddiası üzerine arsayı satacak olan müteahhit ile yöneti mkurulu üyeleri arasında anlaşmazlık çıkmıştır. Bu durumda bazı öğretmenler eliyle bizzat Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'e intikal ettirilmiştir.

(Cumhuriyet Gazetesinden)

Danıştay Nidai Kuru için Yürütmeyi Durdurdu

NİDAİ KURU: Ulus ilköğretim Müdürü Nidai Kuru'da eski görevine dönüyor.

Ulus Belediye Başkanının C.H.P. li ve Nidai Kuru'nun da Amcasıoğlu ve Kayınbiraderi olması AP. li partizanların kendisini sevmemelerine yol açmıştır. Nidai Kuru, bölgede AP'lilere, AP'nin kazanma şansını azaltan, yokeden bir kişi olarak görünmüştür. Kendisinden kurtulmanın en iyi şeklinin bölgeden uzaklaştırılması olacağını düşünen partililer Kuru'yu 1968 seçimleri arifesinde siyaset ve parti propagandası yapıyor iddialarıyla hem savcılığa ve hem de idareye şikâyet etmişlerdir. Savcılık yaptığı inceleme sonunda Niadi Kuru'nun hiçbir şekilde siyaset ve parti propagandası yapmadığını saptamış ve hakkında takipsizlik kararı vermiştir. İdarenin ise adalet mercileri kadar tarafsız olamıyacağı hattâ iktidara yaranmak için bilhassa tarafgirane hareket edeceği iki kere ikinin dört ettiği kadar tüm kesinliğiyle ve çıplaklığıyla bilinen bir gerçek. Nitekim, partizan bir muhakkikin yaptığı tahkikat ve partizan şahitlerin verdikleri ifadelerle Nidai Kuru, Ulus İlköğretim Müdürlüğünden alınıp Kozaklı'nın Karasenir köyüne öğretmen olarak nakledilmiştir.

Ancak, şu anda madalyonun öteki yüzünü düşünmekten kendimizi alakoyamadık. Gerçi Nidai Kuru'nun siyaset

(Devamı sayfa 4'de)

● Yüksek öğrenim olanağı üyeler arasında ilgi uyandırdı.

TÖS Öğretmenlerin yüsek öğrenim olanağı için Üniversite Rektörlüğü ile temasta

Geçen sayımızda haber verdiğimiz öğretmen ve memurlara yüksek öğrenim olanağı sağlama çabalarına sendikamız devam etmektedir. Bu cümleden olarak Üniversite Rektörlüklerine aşağıdaki yazı yazılmıştır.

..... ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlk ve Ortaöğretimde çalışan öğretmenlerimizle lise ve dengi okullar mezunu memurlarımız arasında, bir yandan görevlerini yürütürken, bir yandan da yüksek öğrenimlerini tamamlama arzusu gösterenlerin oranı yüksektir. Bu günkü durumda öğretmenlerimizin bu isteklerini karşılayacak bir tedbir yoktur.

Üniversitelerimizce, tatil olan yaz aylarında resmî sömestirler ihdas edilerek, mevcudun yanında böyle bir hizmet yapma olanağı düşünülebilir kanısındayız. Bu olanak yaratıldığı zaman öğretmenlerimiz sadece birer yüksek öğrenim diploması edinmekle kalmayacaklar, aynı zamanda resmî görevlerini yapabilmek için daha ileri yetkinlik kazanacaklardır.

Konuyu inceleme ve kararınıza sunar, sonuçtan bilgi vermenizi saygı ile rica ederim.

GENEL BAŞKAN
FAKİR BAYKURT

Üğrenci Kıyımına DANIŞTAY HAYIR! DEDİ.

Diyarbakır Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü Öğrencilerinden Muzaffer Adıgüzel ile F.K.B. Bölümü öğrencilerinden Nevzat Turan hakkın-

(Devamı sayfa 2'de)

Bilmece

Sabrın Sonu: Selâmet
Garazın sonu: Felâket
Bozuk düzen..?.....

S.G.

boykot... boykot Ağaç İşleri Enstitüsü

Ağaç İşleri Olgunlaşma Enstitüsü 80 öğrencili bir okul, bazan sayısı 600'e çıkan işçi kadrolu bir fabrikadır. 40 milyon TL. sermayeli döner sermaye ile işler. Sömürü düzenini somutlaştırmak için bundan daha belirgin örnek bulmak zordur. Büyük Ankara Oteli, İstanbul Operası gibi lüks ve parası boi yerlerin işleri bu okulun işliklerinden çıkar. Sanat Enstitülerinin marangozluk bölümünü bitiren çocuklardan bilgili ve hünerli olanlar seçilip alınır. Kendilerine yüksek öğrenim adanır. Ama yeni bilgiler verilmez. Yeni hünerler kazandırılmaz. Yeni iş alanları hazırlanmaz. Tekniker olamazlar. Öğretmen olamazlar. Yedek Subay olamazlar. Okulda yatamazlar. Okulca tedavi edilmezler. Giyecek verilmez, yiyecek verilmez, sadece sömürülür bu gençler.

—oOo—

Kalbur Tuzak

Millî Eğitim Bakanı Öğretmenlerin ilacı konusunda bir yıl içinde 4. defadır demeç verdi. Bunu, Kış günlerinde yemsiz kalan serçelere kurulan kalbur tuzağına benzetmek geçiyor insanın aklından. Hani zavallıcıklar yurtsuz, yuvasız yemsiz yemeksiz kalırlar, sığınacak bir kuytu ararlar, Kursakları boştur bir damlacık yiyecek için çırpınırlar onların bu durumundan yararlanmak isteyen yaramaz egoist çocuklar, meydana biraz saman serperler.. yanına bir kalbur dikerler. Kalbur kasnağını bir değneğe dayar. Sonra desteğe bağladıkları ipin ucunu tutup pencere ucunda bekler-

(Devamı sayfa 4'de)

başyazı

121. YILDA...

FAKİR BAYKURT

Ülkemizde, yeni anlamlı ilk öğretmen yetiştirme kurumu olan İstanbul Darülmuallimini 16 Mart 1848'de açıldı. O günden bu güne tam 121 yıl geçmiş. Bir meslek için az yıl ve az tecrübe değil.

Yeni nitelikli öğretmenler, topumu ileri götürme için o günden beri mücadele veriyorlar. Bazı arkadaşlarımız bugünkü baskıların ve dillere destan öğretmen kıyımının sadece bugünlere has bir hastalık olduğunu sanıyor. Okullara yeni yöntemleri, sınıflara sırayı, coğrafya dersine küreyi sokmak isteyen öğretmenler hep kıyılmışlar. Egemen sınıfların çıkarlarına karşı duran, halkı tutan, doğmaların üzerine aklın ve bilginin aydınlığını tutan öğretmenler hep kıyılmışlar.

Ama kıyılmışlar da bekledikleri sonuca ulaşabilmişler mi? Hayır! Bugün halkımızın hâlâ % 52 si okuma yazma bilmiyor. İlköğretim kesin olarak yaygınlaşmadı. Orta ve yüksek öğrenim kurumlarına halk çocuklarının girebilmesi mesele! Girebilenlerin başarısı düşük. Bunun pek çok sebebi var. Başarı gösterenler de egemen sınıfların çıkarlarından yana çalışıyorlar çoğunluk. Bunun da nedenleri var.

Öğretmenlerin kesin başarı elde edemeyişinin başlıca sebebi, eline yenilik yapma ve eğitimi yeni bilim akımlarına göre düzenleme fırsatı geçenler, temel altyapı devrimlerini ele almamışlar. Kimi akıl edememiş, kimi başaramamış. Hayatımızın ekonomik çerçevesi değişmediği için yukarda yapılan bazı değişiklikler, bu arada eğitimdeki değişiklik çabaları yeteri kadar etkin olmamış.

Biz Köy Enstitüleri dönemini de gördük. Köy Enstitülerinin birer eğitim kurumu olarak ne kusuru vardı? Onlar da amaca ulaşmadı, ulaştırılmadı. Egemen sınıflar ve onların tutucu müttefikleri Köy Enstitülerini ağaların beylerin sarayını saltanatını kül edecek bir yangın gibi söndürdüler.

Ulusal Kurtuluş Savaşları başarıldıktan sonra, onların doğal sonucu olan Toprak Reformları da yapılmalıdır. Yabancı sermayeye dayalı özel sektörcülük durdurulmalı, bankacılık, sigortacılık ve dış ticaret halk yararına işleyecek bir düzene sokulmalıdır. Bunlar yapılmadan girişilen bütün devrimler gibi eğitimde yapılan devrimler de sonuç vermemektedir.

Bu durumda, bugünkü eğitimcilere düşen görev şudur: Öğrencileri ve halkı altyapı devrimleri yönünde bilinçlendirmek ve onun birleşmesine yardımcı olmak. Örgüt dışı kalmak, korkmak, üç liralık ilâca tutucu takımıyla uyuşmak, belki bir kısmımızı bugün ikbale erdirir. Ama yarın insan yüzüne çıkacak yanımız kalmaz.

Övünerek belirtelim ki, bugün öğretmen çoğunluğu bu bilinç olgunluğuna yükselmiş, yılmaz bir mücadele dönemine girmiştir. O halde başarının günleri de yakındır. Halkın kafasına bir kere devrimci düşünce girmeye görsün; bahtiyarlık günleri yaklaşmış demektir...

onbeş günün OLAYLARI

Salıverildiler

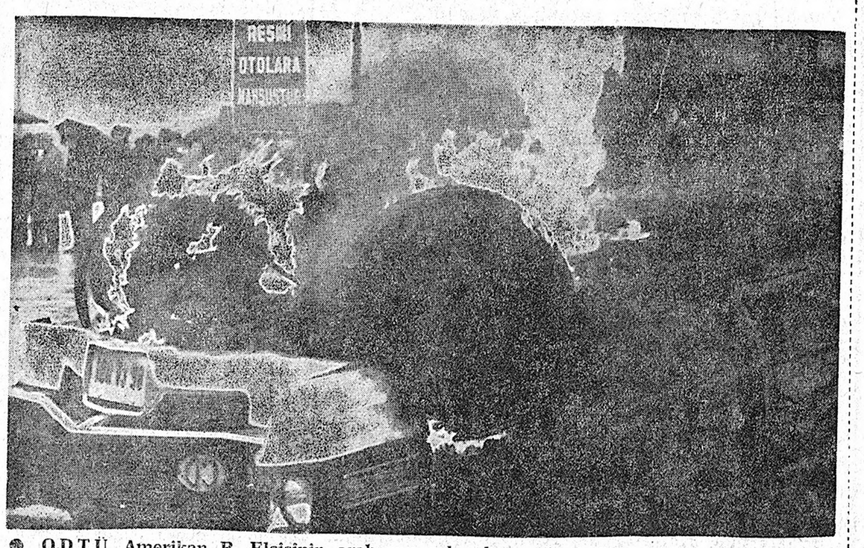

● O.D.T.Ü. Amerikan B. Elçisinin arabasını yakmaktan sanık öğrenciler tutuksuz olarak yargılanacaklar.

Geçirdiğimiz 15 gün Sendikamızı ilgilendiren olaylar bakımından zengincedir. Sosyal kavganın birer aşamasını oluşturan bu olaylardan bazılarını okuyucularımızın bilgisine sunuyoruz:

Tutuklu Gençler Salıverildiler:

"Tam bağımsız Türkiye" sloganı ile antiemperyalist savaşa atılan devrimci gençliğinin önderlerinden 25 kadar Üniversiteli bir süredir tutuklu bulunuyorlardı. Bunlar aynı ülke yolunda sürdürülen savaşın değişik biçimde ve ayrı zamanlarda beliren olayları sonunda yakalanmışlardı. Üç

(Devamı sayfa 4'de)

Öğretmene Mektup

Dalavera Curcunası

İ. SAFA GÜNER

Milli Eğitim Bakanlığı 3 yıldır Milli Eğitim mensupları yardımlaşma kurumu kuracağım türküsü söyler. Bu suretle öğretmenlerin ekonomik bir dayanışmaya kavuşacaklarını ileri sürer. Öğretmen ve aile mensuplarının sosyal güvenliklerinin sağlanacağını propaganda eder. Öğretmenlerin aylıklarından kesilecek % 5 lerle toplanacak milyonların yönetimini pardon yutumunu bankerlere kapitalistlere bırakır. Böylece öğretmenin dev kadar emeğinin karşılığı olan kuş gibi kazancını sömürgenlere peşkeş çekme gayreti içinde çırpınır durur. Bilmeyen de derki şu eğitim bakanı daha ne yapsın öğretmenlerin ilâcından tut da jiletine kadar herşeyini düşünüyor.. Eğitim bakanının ne düşündüğü 1969 bütçe konuşmalarında açık seçik görüldü. Yardımlaşma Kurumu kanunu çıkarsa öğretmen bir kolu hazineye, öteki kolu b ukuruma bağlanacak ve böylece örgütler çökecek, adam da öğretmenin sırtında terter tepinecek...

Milliyetçi etiketi altında hazine sömürücülüğü yapanlar Büyük Eğitim Yürüyüşüne katılan öğretmen sayısının ille de 300 - 600 kadar olduğunu iddia ederler. Geçen hafta bu sayı 300 dü şimdi 600 kadara çıktı. Buna benzer fikir ve eylemleri anlatan bir söz var "şecaatarzederken merdi kıpti sirkatın söyler." Bu ünlü söz takma adlı milliyetçi liderin tasviridir. Anadoludan gelen 10 binlerce öğretmen milyonluk Ankara'nın gözleri önünde yürüdü yalanın itirafı böylesine somut olabilir.

Türk öğretmeni pis kokulu nefes borularından gelen dırıltılara kulak verip vakit öldürmeye katlanamaz.. Egemen sınıfların çığırtkanlığını yapıp bahşiş toplayan tüccarların da meslek onuru ile oynamasına razı olamaz. Her kelimesi çeşitli kaynaklardan ödenen birer fatura olduğu iyice bilinen tacir efendinin mesleğimizi 121. yılında bile satılığa çıkarması dalaveraların en büyüğüdür.

Düzen Köşesi

Değirmen Çakıldakları veya Düzen Kuklaları

ARİFOĞLU

Çocukluğumda ya bir büyüğün yanında yamak olarak, ya da sorumlu bir görevli olarak değirmene giderdim. Şu değirmenlerinin sevimli anıları yanında yüreğimi kabartan uğultuları ve buruk buruk tazelenen izlenimleri de vardır. İlk değirmen ziyaretimin yılını açık seçik saptayamıyorum ama, değirmene enerji veren çay vadisindeki çimenlerin, sıra söğütlerin yeşilliği karşısındaki hayranlığımı, dikenli çalılarına sakına sakına yanaşıp böğürtlen koparmaya uğraştığımı dün yaşamış şeyler gibi dipdiri ansıyorum... Bir de şunu iyi biliyorum ki arktan akan ve birikme anbarına dolan suların köpüklü köpüklü dönüşlerinden korkar ve korka korka da bu suyun içerdeki dev gibi taşları nasıl döndürdüğünü araştırırdım... O gün bugün değirmenlerin işleme düzeni benim için bir merak konusu olmuştur...

Değirmenin bendinden tutun da, iki taş arasında un olan tahıl tozlarının savruluşuna kadar her olgunun nedenini bulmaya çalışırım. Değirmen düzeninin her bölümünün görevini çocuk aklımla bulabilirdim de çakıldakların gürültüden çok birşeye yaramadıklarını sanırdım. Çakıldak denilen şeyleri bilirsiniz. Tahıl konulan sandığın oluğuna yatay bir kolla ağlı ve uçları değirmen taşına değen tahta parçalarıdır. Taş döndükçe uçlar yukarı sıçrar, tekrar düşer, böylece ardı arkası gelmeyen şakırtılar çıkarırlar.. İlk zamalarda ben onların görevinin salt şamata etmek olduğunu sanırdım. Belki derdim, patrona düzenin döndüğünü duyurup onun keyfine bakmasını sağlıyorlar. Değirmenin bir adı düzendir. Anadolu'da gerçekten de bir değirmen kurabilenin sırtı yere gelmez artık. Şimdilerde daha iyi anlar oldum ki çakıldakların asıl işi un olacak tahıl tanelerini sandıktan iki taş arasına akıtmaktır. Yani tanelerin ezilip ufalanması için değirmenin ağzına verilmesi gerekir. Bu görevi oluğu sarsa sarsa ve çakal türkülerine benzer seslerle yapan çakıldaklardır.

Değirmen ile düzen arasında öylesine paralellik var ki insan düşüverince toplumun güç kaynağı suya, yönetim örgütlerinin çarklara, kıyımcıların taşlara, kıyılan masumların tahıllara ve kıyım maşalarının da çakıldaklara benzediklerini kavrıyor. Adam, vali olur, müsteşar olur, müdür olur, muavin olur.. cıyak cıyak bağırır kıyımcılara yaranmak için habire lokma bulur, iki taş arasına verir. Bu lokmalar ezilip un olurlar, savrulup toz olurlar. Bizim düzen kuklaları yada değirmen çakıldakları yaygaralarına devam ederler. Bu serkeştir sürün bunu... Bu dikbaştır ezin bunu. Bu solcudur yeyin bunu!.. Sonunda kendileri de aşınır işe yaramaz çakıldak tahtaları gibi koparılıp atılırlar. Bunu bile bile düzenin çekiminden sıyrılıp çıkamazlar.. Malatya'dan Nedim Şahhüseyinoğlu Yozgat'a sürülür. Neden dersiniz? Valinin teklifi üzerine, derler... İvrindi'den Yakup Yağcıoğlu Çüngüş'e atılır bir başka çakıldağın yaygarasındandır. Düzen dediğin değirmen kadar ruhsuz ve mantıksız bir mekanizmadan ibarettir.

Danıştay Hayır Dedi

(Baştarafı sayfa 1'de) da Enstitü Disiplin Kuruluca verilen Enstitüden uzaklaştırma cezası Danıştayca iptal edilmiştir. Muzaffer Adıgüzel ve Nevzat Turan, Enstitü içindeki ilerici ve aydın çalışmalarından dolayı idarece Enstitünün sükûnünu bozacak hareketler yaptıkları, Enstitü içinde siyasetle uğraştıkları, Devletin siyasetine veya ahlâka aykırı yayınları Enstitüye soktukları ve okudukları, toplumsal şuuru incitecek söz ve hareketlerde bulundukları gerekçesi ile bir yıl süre ile Enstitüden uzaklaştırılma cezası almışlardır. İsnat olunan suçların soyut bir iddiadan ibaret bulunduğu ve öğrencilerin, okuması yasaklanmış hiç bir kitabı Enstitüye sokmamış ve okumamış oldukları halde işlemin Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği hükümlerine de aykırı bulunması nedeniyle verilen bu cezalar Danıştayca iptal edilmiştir.

İSTANBUL YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULUNDAN BÜSBÜTÜN KOVULMA CEZASI ALAN ON ÖĞRENCİDEN ÜÇÜ HAKKINDA DANIŞTAYCA YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA KARAR VERİLDİ

İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunun muhtelif sınıflarında okumakta olan İbrahim Kaypakkaya, Halit Koçer, Şakir Kaymak, Mustafa Çoban, Mehmet Çetin, Muzaffer Oruçoğlu, Hasan Sağlam, Ali Taşyapan, Meliha Uysal ve Pakize Yavru okul içindeki aydın, ilerici ve devrimci çalışmalarından dolayı okul idaresince fikir kulübü üyesi olarak okul idaresinden izinsiz okul içinde ve dışında yönetmeliğe aykırı bir şekilde bildiri dağıttıkları, okul toplumunda ikilik yaratarak asayişi bozdukları, okul yönetimini güçleştirdikleri gerekçesiyle büsbütün okuldan çıkarılma cezası ile cezalandırılmışlardır.

Olay Sendikamızca Danıştay önünde dâva konusu edilmiş ve bu on öğrenciden şimdilik Şakir Kaymak, Pakize Yavru ve Mustafa Çoban hakkında Danıştay 12. Dairesince Yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir. Diğer öğrenciler hakkında da Danıştayca aynı şekilde karar verilmiş, ancak kararlar henüz bize intikal etmemiştir.

—oOo—

Ufak Bir Açıklama

Gazetemiz sorumlu yönetmeni İ. Safa Güner'in 11 Mart 1969 günlü Akşam gazetesinde "Öğretmen ne yapacak" başlığı altında yayınlanan makalesi ilginç yankılara yol açtı.

Yazı'da Büyük Eğitim yürüyüşü. İşveren yani Millî Eğitim Örgütlerinin TÖS'e karşı giriştikleri savaş ve bu arada baş vurulan yollar belirtiliyor.. Egemen çevrelerin medet umdukları taktiklerden birinin sarı sendikalar kurdurup onları kullanmaları olduğu ileri sürülüyor. Bu taktiğin Milliyetçiler kanadında geçerlilik bulduğu örneği veriliyor... Aynı taktiğin başka perakende sendikalara da yönelebileceği konusuna dikkat çekilerek bu arada İLKSEN'in ilk hedef olabileceği düşünülüyor.

Bu yargı devrimci İLKSEN'ci arkadaşlarımızı üzmüş görünüyor, yazı dikkatle okunursa hedef işverendi. her türlü gayri meşru ve gayri ahlâki yollara başvuruyor... Her kuruluşu hata TÖS'ü bile saptırmaya yeltenebilir. Bu durum dürüst kuruluşları ilgilendirmez... Bu bakımdan alınmanın gereği yoktur. Kaldı ki Türkiye İLKSEN Federasyon olarak bundan gocunacak duruma düşmemelidir. Kendisine bağlı sendikalardan böylelerini Federasyon çizgisine getirmelidir.

Pıtraklı Memleket

Ünlü ozan M. BAŞARAN'ın beklenen şiir kitabı, yakında *ÖNCÜ Kitabevi yayını olarak* çıkıyor.

Resimleyen: Filiz BAŞARAN

Plânlı Kalkınma Açısından Köy Enstitülerinin Önemi

Dr. Necat ERDER
O. D. T. Ü. Öğretim Üyesi

GİRİŞ:

Plânlamayı ve plânlı kalkınmayı siyasal sorunların ötesinde dar anlamlı bir teknik konu olarak saymak hatalı bir görüştür. Kalkınma konusu siyasal bir düzen konusudur. Siyasal düzen, ekonomik ve teknik çözümlerin yânı, plânlamanın niteliğini belirler ve bu çözümlerin sınırlarını ortaya çıkarır.

Köy Enstitüleri konusunu zaman dışı soyut bir olay olarak düşünmemek gerekir. Bu olayın, yer aldığı tarihsel dönem içinde değerlendirilmesi gereklidir. Bugün için çıkarılacak sonuçlarda da, değişen koşulların gözönünde bulundurulması şarttır.

Köy Enstitüleri konusunu bu görüş açısından ele almak için Türkiyede tek parti dönemindeki siyasal düzen ve özellikle, bu düzenin kalkınma stratejisi üzerinde durmak yerinde olacaktır. Böylece Köy Enstitülerinin bu düzen ve bu düzenin kalkınma stratejisi için deki yeri ortaya çıkacaktır.

Köy Enstitüleri olayının kalkınma açısından iki yönü vardır: (1) Köy Enstitüleri "tarım" kesimindeki kalkınma çabalarının bir parçası sayılırlar; (2) Köy Enstitüleri "Eğitim" alanındaki çözümler içinde yer alırlar. Bu nedenle, açıklamamızda önce tarımsal kalkınma yaklaşım ve Enstitülerin bunun içindeki yerini ele alacağız. Sonra da, eğitim politikası açısından Köy Enstitülerinin önemini inceleyeceğiz.

A — KALKINMA STRATEJİSİNDE TARIMIN YERİ VE KÖY ENSTİTÜLERİNİN ÖNEMİ

Burada Türkiye gibi az gelişmiş bir ülkenin kalkınmasında tarımın yerinin ne olması gerektiğini belirttikten sonra tek parti döneminde tarım kesimi ile ilgili politikayı değerlendireceğiz ve Köy Enstitülerinin bu çerçeve içindeki yerini açıklamiya çalışacağız.

1 — KALKINMADA TARIMIN YERİ NE OLMALIDIR?

Bu konuyu "Ekonomik" ve "Siyasal" yönleri ile ayrı ayrı tartışmak gerekir.

Ekonomik açıdan tarımı, sanayileşme stratejisinin bütünleşmiş bir parçası olarak düşünmek gerekir. Tarımla sanayi arasında bir seçme yapmak gibi bir mesele yoktur. Sanayileşme şarttır. Fakat tarımın, sanayileşmeyi destekleyecek bir şekilde gelişmesi de şarttır. Sanayileşmeyi gerçekleştirecek kaynaklar tarımda yaratılacak, kurulan sanayi tarımla beslenecektir. Bu bakım dan, kalkınma için tarımdaki insan gücünün ve doğal kaynakların etken bir şekilde kullanılması gereklidir. Fakat, bu gelişmenin, sanayileşmeyi de içine alan genel bir kalkınma stratejisine yerleştirilmesi zorunludur. Toprak reformu kooperatifçilik ve destekleyici diğer araçlar tarımda, kaynaklarının etken bir şekilde kullanılmasını sağlamak için, düşünülmesi gerekli "teknik" çözümlerdir.

Tarımın kalkınmadaki siyasal yönü de, çok önemlidir. dir. Türkiye gibi bir ülkede kalkınmanın siyasal koşullarının gerçekleşmesi, çok geniş ölçüde tarım alanında yapılacak devrimlere bağlıdır. Bu devrimlerin iki yönü vardır:

(1) Kalkınmayı destekleyecek devrimci güçler yaratmak ve siyasal bakımdan bilinçlendirmek;

(2) Kalkınmayı engelleyen karşı - devrimci güçleri, yâni toprak mütegallibesini, siyasal ve ekonomik bakımdan etkisiz kılmak.

Toprak reformu, hem ekonomik - teknik hem de, siyasal yönleriyle düşünülmesi gerekli temel bir çözüm olarak kalkınmanın temel şartı olmaktadır.

2 — TEK PARTİ DÖNEMİNDE TARIM POLİTİKASI NE OLMUŞTUR?

Tek parti döneminin ciddi bir kalkınma stratejisi yoktur. Ekonomik açıdan, tarımsal gelişme ile sanayileşmeyi bütünleşmiş bir çerçeve içinde ele alan tutarlı bir yaklaşım geliştirilmemiştir. Bu iki kesim, ayrı ayrı dönülmektedir. Bütünleşmiş bir politika açısından tutarsız ve çelişir uygulamalar yapılmaktadır. Köy Enstitüleri uygulamasının tasarlandığı dönemde düşünülen köy birleşmesi, kombinalar, kooperatifler ve toprak reformu gibi girişimler bile gerçek bir kalkınma stratejisine değil, dar anlamlı bir "Köy kalkınması" amaçlarına yönelmiş görünmektedir. Bu bakım dan tarımın gelişmesi için düşünülen politika "ekonomik" açıdan yetersizdir. Toprak reformunun zorunlu bir tamamlayıcısı olan üretim kooperatiflerinin düşünülmemesi, bunun başlıca belirtisidir. Düşünce ve tasarı aşamasında bile, sınırlı olan bu çözümlerin çoğunda, uygulama aşamasına geçilmemiş olması bunların etkenlik derecesi konusunda, bir değerlendirme olanağı yaratmamıştır.

Ekonomik yönüyle yukarıda belirtilen sınırlar içinde tasarlanan tarım politikası, siyasal açıdan devrimci bir yaklaşımın niteliklerinden yoksun dur. Bu alanda, ne devrimci güç yaratma; ne de karşı - devrimci güçlerin etkisiz kılınması amaçları üzerinde durulmamıştır. Toprak reformu, çok dar anlamda bir "topraklandırma" olarak ele alınmış ve bu biçimiyle bile, karşı güçler tarafından engellenmiştir. Bu yaklaşım, geniş ölçüde zamanın iktidarının yapısını yansıtmaktadır. Fakat sınırlı çözümlerin bile engellenmiş olması, bu iktidar yapısını gelecekte tam olarak belirleyen bir durum yaratmıştır.

3 — KÖY ENSTİTÜLERİNİN, BU DÖNEMDEKİ TARIM POLİTİKASI İÇİNDEKİ YERİ

Tarımda gerçek bir kalkınma stratejisine dayanan çözümler getirmeyen ve devrimci güçler yaratma amacına yönelmeyen bir düzende, Köy Enstitüleri biçimindeki bir uygulamanın yeri ne olabilirdi? Böyle bir girişimin, doğa olarak, düzen değiştirmeyen ve hatta kurulu düzeni ve yapıyı veri olarak sayan, sınırlı bir "köy kalkınması" çabasının bir aracı olarak düşünülmüş olması gerekirdi. Siyasal düzenin niteliğine uygun olan yaklaşma bu olurdu. Fakat uygulama böyle olmamıştır. Bunun nedenlerini biraz sonra açıklayacağız.

B — KALKINMADA EĞİTİMİN YERİ VE KÖY ENSTİTÜLERİNİN ÖNEMİ

1 — KALKINMA DA EĞİTİMİN YERİ NE OLACAK?

Ekonomik, toplumsal ve siyasal düzenle birlikte gelişen eğitimin başlıca üç ana sistem etrafında biçimlendiğini görüyoruz. Bu biçimlenme, eğitimin hem ideolojik, (düzenlerin değer yargılarını benimsetme) hem de ekonomik (Toplumun gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış insan gücüyetiştirme) içeriği bakımından toplum yapısı ile, eğitim sistemi arasında bir tutarlılık sağlama yönünde olmaktadır. Tarih içinde belli aşamalarla ortaya çıkmış bu üç eğitim biçimi:

(a) Teokratik eğitim
(b) Klâsik eğitim ve
(c) Devrimci eğitim sistemleridir.

(a) Teokratik eğitim; feodal düzenin eğitimidir. İdeolojik açıdan, tabiat üstü güçlerin yönettiği değişmez bir toplum düzenini benimsetmeye yönelen dinsel değerlere dayanır. Feodol düzenin, geri teknolojisi içinde kütleler için özel bir bilgi ve beceri kazanma gereği olmadığı için ekonomik fonksiyonu yoktur.

(b) Klâsik eğitim; kapitalist düzenin eğitimi akılcı ve ideolojik bakımdan, kapitalist düzenin, bilimsel ilkelere dayanan, evrensel bir düzen olduğunu belirten değerleri yansıtır. Bu düzenin gerektirdiği in san tipini yüceltir. Dinci değil akılcıdır. Bu düzenin insanını, akıl ölçülerine uygun mükemmel insan olarak zaman ve mekân dışı soyut bir ideal olarak kabul ettirir. Bu bakımdan bireycidir. İnsanların bu düzendeki yerlerini ve görevlerini ve bu düzenin kuralları-

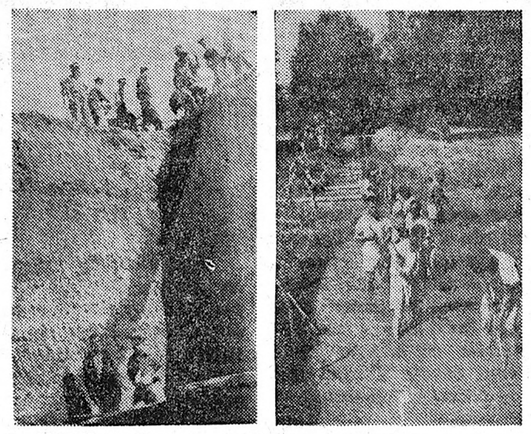

● **Köy Enstitülerinde, okullarına su kanalı ve su deposu yapan öğrenciler görülmekte.**

Hani Benim Ganat Çırpan Guşlarım

Kalkın ayağa beyler paşalar
Garanlığı bir yaran var.

Yaman çavdı yıldızlar, garanlığa yaman
Sakınma otlardan, böceklerden, kurtlardan aman
Ve ganat çırptı ak güvercinler, bölük bölük
Kızılçulludan, Akçadağdan, Akpınardan, Aksudan!

Yollara döküldü, Ayşeler, Fatmalar, Meyrolar Memolar
Omuzlarında gıl heybe, ayaklarında gıllı çarık
Horana kalktılar Kocamüdürle, halka halka
Pazarörende, Yıldızelinde, Beşikdüzünde, Düziçinde!

Bentler çekildi, kayalar söküldü yerli yerinden
Yarasalar uçamaz oldu, guzgunlar döndü havada
Bir ay doğdu, bir ay doğdu, yüceden yüce
Hasanoğlanda, Ortaklarda, Pulurda, Cılavuzda!..

Memedler "tuuu!" deyince gazmalara
Korkunç soludu, engerek yılanı korkunç
Kırmızı güle geçince ovalar, güneş başkalaştı pırıl pırıl
Savaştepede, Kepirtepede, Arifiyede, Çiftelerde!...

Gımıldadı Anadolu gımıl gımıl, hani benim ganat çırpan guşlarım
Çiftliklerim, işliklerim, dersliklerim
Hey Sisdağı, Sisdağı, kurulacak horanlarım
Gönende, Gölköyde, İvrizde Diclede, Erinisde!....

NEBİ DADALOĞLU
Ankara

(Devamı sayfa 4'de) ...nı doğal sayar. İnsandan beklenen kendini bu düzene uydurmaktır. Klâsik eğitim, ekonomik bakımdan sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan yeni görevlerin yerine getirilmesi için önce sınırlı zümrelere, sonra da kütlelere yönelme gereğini duymuştur. Bu düzenin gerektirdiği bilgi ve becerileri kütlelere kazandırma durumundadır. Fakat bunları yukarıda belirtilen ideolojik çerçeve içinde yapar.

(c) Devrimci eğitim, insanın doğal ve toplumsal çevresine hâkim olmak istediği ve bu çevreyi kendi amaçlarına uygun olarak değiştirmek değiştirmek istediği dönemin eğitimidir. Bu dönem, insan - çevre ilişkilerine, insanın kendini gerçekleştirmesini, kendini aşmasını ve yaratıcı gücünü geliştirmesini sağlayan ilkelerin hâkim olduğu aşamadır. Devrimci eğitim, ideolojik bakım dan, çevresini değiştirmeye yönelen ve ekonomik bakım dan da, bunu yapabilecek olanaklarla donatılmış, insan tipini yetiştirmeye yönelir. Öğretimle üretimi, teori ile prat'ği birbirinden ayırmaz.

Kalkınma, insanın çevresini bilinçli olarak değiştirmesi demektir. Bu nedenle ,kalkınmak isteyen bir ülkede uygulanabilecek tek eğitim biçimi, devrimci eğitimdir. Bu, kalkınmasının gerektirdiği görevlerin yerine getirilmesi için gerekli teknik koşulların yaratılması bakımından ekonomik bir zorunluluktur. Devrimci Eğitim, ayni zamanda kalkınmanın siyasal şartlarıbilinci ve heyecanı yaratmanı yerine getirmenin, siyasal nın da zorunlu şartıdır.

2 — TEK PARTİ DÖNEMİNDE EĞİTİM POLİTİKASI NE OLMUŞTUR?

Bu dönemde, eğitim politikasına hâkim görüş, klâsik eğitim anlayışının yerleştirilmesidir. Kurulan eğitim sistemi, hem ideoloji ve bilgi içeriği, hem de yöntemi bakımından batı ülkelerindeki klâsik eğitimin Türkiyeye aktarılması amacını taşıyordu. Eğitim. bu biçimiyle, önce yönetici seçkinler yetiştirmeye yönelmişti. Sonradan yukarıda belirtilen sınırlı kalkınma çabasına paralel olarak, kütlelere yönelme ihtiyacı duyulmuştu. Fakat bu çabalar, seçilen kalkınma yönteminin niteliğini taşıyordu. Kütlelere devrimci bilinç aşılama, yani devrimci güçlerin siyasal bilinçlenmesi amacı yoktu. Gerçek bir kalkınma girişimi olmadığı için de, devrimci eğitimin teknik bir zorunluluk olarak hissedilmesi de, olanaksızdı. Kütle eğitimi, dar anlamlı bir okuma - yazma seferberliği olarak düşünülüyordu. Köylünün okur - yazar hale gelmesinin "Köy kalkınması" için yeterli bir şart olduğu, düşünülüyordu. Köy Enstitüleri girişimi, eğitimde hâkim yaklaşımın, böyle göründüğü bir düzende ortaya çıkmıştır.

3 — KÖY ENSTİTÜLERİNİN, BU DÖNEMDEKİ EĞİTİM POLİTİKASI İÇİNDEKİ YERİ

Kalkınma devrimci amaçlara yönelmeyen ve eğitimde devrimci eğitim ilkelerini benimsemeyen bir düzende, Köy Enstitüleri biçimindeki bir uygulamanın yeri ne olabilirdi? Doğal olarak, bu girişimin, dar anlamlı eğitim seferberliği ile dar anlamlı köy kalkınması, çabalarının bir aracı olarak tasarlanmış olması gerekirdi. Köy Enstitüsü okuma - yazma seferberliğini hızlandıracak, çabuk ve ucuz öğretmen yetiştirecek, bir yol olarak düşünülebilirdi. Düzenin mantığı Köy Enstitülerinin böyle bir anlayış içinde kurulmasını gerektirirdi. Fakat, uygulama bu yönde olmamıştır. Şimdi de, bunun nedenleri üzerinde duralım.

C — KÖY ENSTİTÜLERİ UYGULAMASININ NİTELİĞİ

Burada, önce Köy Enstitülerinde yapılan çalışmanın niteliğini ve etkilerini, sonra da, bunun düzen içindeki yerini açıklayacağız.

1 — KÖY ENSTİTÜLERİ, TÜRKİYEDE TEK, DEVRİMCİ EĞİTİM UYGULAMASIDIR?

Köy Enstitüleri olayının önemi, bu kurumlarda yapılan eğitimin niteliğindedir. Köy Enstitülerinde devrimci

(Devamı sayfa 4'de)

Sorunlarımız

Bir Sultan Abdal

İSMET BARAN
TÖS Genel Sekreter

Gelin canlar bir olalım
Münkire kılıç çalalım.

Başkent Ankara'nın değil, Türkiyemizin en güçlü, devrimci sanat topluluğu olan HALK OYUNCULARI tiyatrosunda yeni bir eser oynanmaktadır, PİR SULTAN ABDAL.

16. yüzyılın ilk yarısında Sivas'ın Banaz köyünde doğan, sömürüye, haksızlığa karşı çıkıp soyulanları, soyguncular karşı direnmeye çağıran, onların kurtulması uğruna,

Ala gözlüm zülfün kelep eylesin
Döksün mah yüzüne mikap eylesin
Ali Baba Haktan dilek eylesin
Bizi dar dibinde eğlemesinler.

Diyerek dar ağacına yürüyen, gerçek bir halk liderinin öyküsüdür bu.

Erol Toy'un yazdığı, Umur Bugay'ın yönettiği Pir Sultan Metin Deniz'in dekore ettiği sahnede o zamanın gerçeklerine uygun bir atmosfer içinde verilmektedir.

Güzel bir ışık düzeniyle Pir Sultan'ın öyküsünü sözü ve sazıyle anlatan Rahmi Saltık, oyun süresince kendi payına düşen yükü rahatlıkla götürmektedir. Ballıhanda E. Türkan Çölok, Hızır Paşada Selçuk Uluergüven, Kul Himmetde Tuncel Kurtiz, Ala Babada Şükrü Üstün, Dede ve Asesbaşı'nda Can Koluktsa, Hacı Bogosta Cengiz Tünay, Sofu Mollada Zeki Dincoy, Kara Kadıda Nevzat Şenel, Sarı Kadıda Metin Tekin, Ümmühanda Sema Ekin, kendilerini alkışlamaktan, seyirciyi yoracak kadar başarılıydılar...

Bize de Banaz'da Pir Sultan derler
Biz kem kişide bellemesinler
Paşa hademine tenbih eylesin
Kolum çekip elim bağlamasınlar

Diyen Pir Sultan'ı Necmioğlu oynamıyordu, yaşıyordu. Pir Sultan Abdal eski müridi Sivas Valisi Hızır Paşanın huzurunda ipe gideceğini bile bile "Senin yemeğini ben yemem, benim köpeklerim de yemez, çünkü yediklerinizde yoksulun, yetimin, hakkı vardır." diyordu Pir Sultan.

Dörtyüz yıldan beri yoksulun, yetimin hakkını yiyenler, onları ezenlerin ve de Hızır Paşaların, yamaklarının, yardakçılarının öyküsünü her devrimci kişi gidip görmeli Halk Oyuncularında. Görmeliki, yaşadığımız çağın Hızır Paşaları ile nasıl savaşmak gerektiğine bir kez daha parmak basmalı. Halkın uyandırılması için devrimci cephenin izleyeceği strateji ve yolda birleşme gerektiğini bir kez daha kafalara koymalı.

Gönül isterdi ki bu eser tüm yurt yüzeyinde, kent kent, kasaba kasaba, köy köy gösterilsin. Çok sınırlı olanaklarıyle devrimci eylemlerin en olumlusunu, en güzelini bütün engellere karşın sürdüren Halk Oyuncularını sevgilerle, saygılarla kutlar, başarılarının süreli olmasını dileriz.

KARŞILIKSIZ SOSYAL YARDIMLARIMIZ

Doğal Afet Yardımı

Konya	Ali Bulut	750 TL.
Silifke	Sibel Özkan	300 TL.
İskenderun	Sami Aydın	250 TL.
"	Akgün Büyük İşleyen	250 TL.
"	Osman Çetin	250 TL.
"	Enver Karahal	250 TL.
"	Lütfiye Öcal	250 TL.
Tarsus	Halil Rahmi Kara	150 TL.
"	Ali İhsan Şentürk	250 TL.
"	Ali Özmen	200 TL.

Ölüm Yardımı

Sandıklı	İbrahim Gürpınar	1500 TL.
Trabzon	Nabi Üçüncü	1500 TL.
Torbalı	Metin Savaş	1500 TL.
Sındırgı	Mustafa Örentürk	1500 TL.
Ankara	Abdurrahman Zeybek	1500 TL.
Afyon	Pakize Keskin	1500 TL.

ÖZÜR : Tarsus sel baskınında yardım gören öğretmenler arasında Muhsin Akkaya'ya da 200 TL. yardım yapıldığı haberi bir dizgi hatası olarak çıkmıştır. Muhsin Akkaya selden zarar görmemiş ve kendisine yardım yapılmamıştır. Düzeltir, özür dileriz.

Agaç Işleri

(Baştarafı sayfa 1'de)

Müdür, hem okulun, hem fabrikanın, hem döner sermayenin, hem para alınabilecek her şeyin başı ve yetkilisidir. Aylık, ödenek. Ek ücret say sayabildiğin kadar işçi ile öğrenci üretsin, beyler tüketsin.

Çocuklar :

a — Okul yatılı olsun,
b — Öğrenim derecemiz yüksek sayılsın,
c — Hayata atılınca iş alanımız belli bir meslek sahibi olalım,
d — Yedek subaylık hakkı verilsin,
e — Emeklerimiz sömürülmesin,
f — İnsanca eğitilelim,
g — İşçi mi, öğrenci mi olduğumuzu bilelim.

Derler...

Okul idaresi, Hööööttt!
Oturun, hattinizi bilin. Der...
Ve anlamlı, güçlü ve kararlı bir boykot böyle başlar...
İnsan haklarına saygısızlık her yerde ve her zaman insan gücü ile yıkılacaktır.

Bir şiir kitabı: "Yahu"

"Yahu"

Çorum'un Turgutlu köyünden halk çocuğu, terzi çıkarlığı yapan Hamdi Şahin, ilk şiir kitabını yayınladı: Adı "Yahu"... Kitap TÖYKO Basımevinde basıldı. Fiatı 3 lira. Hamdi Şahin, devrimci çizgide bir şair. İlk kitabı umut verici. Kendisini kutlar, başarılar dileriz. İsteyenler, kitabı Çorum TÖS Şubesi aracılığıyla sağlayabilirler.

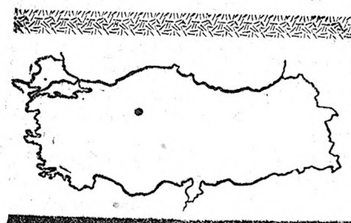

TÖS

ŞUBE HABERLERİ

Şubelerimiz Tüzük hükümleri uyarınca olağan kongrelerini yapmakta ve yeni yönetim kurullarını seçmektedirler.

Gazetemize bildirilen seçim sonuçlarını ve yönetim kurulu değişikliklerini veriyoruz, yeni yöneticilere başarılar dileriz.

GÜMÜŞHACIKÖY

Recep Durak (Başkan), Halit Çirak (Sekreter), Halil Karakaş (Sayman), Halil Bal ve Mehmet Mert (Üye).

ERFELEK :

Hasan Taşkın (Başkan), Ruşen Çelikkaya (Sekreter), Emin Deveci (Sayman), Ali Tarakçı ve Cemal Öztürk (Üye).

KOZAN

Ömer Bozdoğan (Başkan), İbrahim Yapıcıoğlu (Sayman), Cemal Halaman (Sekreter), Haşim Çiçek ve Hasan Kızıltepe (Üye).

GÖNEN

Hikmet Baltacıoğlu (Başkan), Adnan Yılmaz (Sekreter), Nihat Aktay (Sayman), Kenan Balkal ve Faik Yıldız (Üye).

SARIGÖL

İsmail Süke (Başkan), Ramiz Aslan (Sekreter), Nuri Aksoy (Muhasip), Sadullah Karataş ve Hüseyin Bulut (Üye).

KUMLUCA ÖĞRETMENLER DERNEĞİ

Enver Kayser (Başkan), Kerim Yavuz (İkinci Başkan), İbrahim Bilgenoğlu (Katip), Durmuş Ali Erkal (Muhasip), Metin Ballıkaya, Mehmet Yeşil ve Süleyman Günelakan (Üye).

GAZİPAŞA ÖĞRETMENLER DERNEĞİ

Osman Küçükballı (Başkan), Rıfat Öztürk (2. Başkan), Cemil Gültekin (Sayman), Hüsamettin Ulu (Veznedar), Fazıl Yüksel (Sekreter).

HUKUK

ADİL ÖZKOL
Ank. Huk. Fak. İdare Huk. Asistanı

Millet Parasıyla Danıştay Kararı Yırtmak

A. P.'nin ilk iktidar günlerinden beri sürdürdüğü hukuk kışı davranışlarından biri olan Danıştay kararlarına karşı gelme niyeti ve cüreti 1969 bütçesinin parlâmentoda görüşülmesi esasında yeniden ortaya çıktı. İşçi ve öğrenci hareketleri üzerinde konuşurken hukuku ve yasaları kendilerince doğru saydıkları yönde sarsılmaz bir titizlikle savunur gözüken iktidar sözcüleri sıra Danıştay kararlarına gelince pek susturucu sandıkları sakat bir görüşe sığınarak, "İstersek kararı uygular, istemezsek Danıştay Kanununun 95. maddesi uyarınca tazminat ödemek şartıyla uygulamayız" havasını çalmışlardır.

1961 ANAYASASI VE A.P.

Kısaca ifade etmek gerekirse her Anayasa gibi 1961 Anayasası da toplumumuzdaki güçler dengesinin bir belirtisi ve sınıflar arasındaki çıkar çatışmalarını, iktidar mücadelesini yani tümüyle sosyal yaşayış ve gelişimi düzenleyen bir temel protokoldur. Bu sistemin işleyişinde iktidarına temel ettiği Aracı-Tefeci-Komprador üçgeninin marifetlerinin ortaya çıkması ve asıly önemlisi emekçi sınıfların gittikçe uyanması A. P. iktidarını çok ürkütmek te ve baskı kanunları, lokavt teşebbüsleri, din istismarı gibi çırpınışların yanı sıra tamamiyle hukuka aykırı olarak köy öğretmeninden genel müdürüne kadar, kendi yanlışlarına evet demiyen herkes için bir azil ve sürgün fırtınası estirmesine sebep olmaktadır. A.P. iktidarı temsil ettiği sınıf ülkemizin çıkarlarıyla bağdaşmayan çıkarlarını yürütmek için yavaş yavaş oyunun kurallarını zorlamaya başlamaktadır. Bilinmelidir ki oyunun kuralların içinde mi yoksa dışında mı oynanacağı sorununun temel belirleyicisi, emekçi komprador kapitalist temel çelişkisinde şu anda subjektif üstünlüğe sahip olan A.P. iktidarıdır: ve Anayasa Mahkemesine, Yüksek Seçim Kuruluna ve bilhassa Danıştay'a yöneltilen kampanya ile bunların kararlarını etkisiz hale getirme niyetleri asla küçümsememesi gereken tehlike çanlarıdır.

ANAYASAMIZIN AÇIK HÜKÜMLERİ

Anyasamızın 132. maddesinin "Yasama ve Yürütme organları ile idare mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu organlar ve idare mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" ibaresi aslında ifade edilmesi bile gerekmeyen bir hususu sırf sağlamlığı sağlamak için getirmiş ve sanki A.P. iktidarı gibi kanunları ters yorumlayacak iktidarların varlığını o zamandan sezinlemiştir. 114. madde ise "İdarenin hiçbir eylem ve işlemi hiçbir halde yargı denetimi dışında bırakılamaz." demek suretiyle aynı zamanda Danıştay kararlarının kesinliğine dolaylı olarak işaret etmiştir. Bu açık hukumlere karşı iktidar sözcüleri Danıştay Kanununun 95. maddesinin "Danıştay ilâm ları icaplarına göre eylem veya işlem tesis etmeyen idare aleyhine Danıştayda maddi ve manevî tazminat davâsı açîlabilir." kaydını ileri sürmek te ve sanki bu madde iki alternatif arasında seçim imkânı veriyormuş gibi (hakkı hıyarlarını) kullandıklarını bildirmektedirler.

KİMİN PARASI KİME

Yani Danıştay'dan beğenme dikleri bir karar çıkarsa bu nu Anayasa hükümleri ile be raber kenara itecekler ve siyasal çıkarlarını zedeleyen Yüksek Mahkeme emrini uygulamayarak bunu milletin kasasından verecekleri paray la telâfi edeceklerdir. Danıştay kanununun 95. maddesi nin amacı Danıştay kararları nın uygulanmasına karşı bir imkân teşkil etmek değil, tamamiyle aksine bu uygulama daki gecikmeyi cezalandırmak tır. Hattâ o kadar ki kararla rın geciktirilmesi bir hizmet kusuru değil, şahsi kusur sayılmakta yani bunun kamu hizmetinin görülmesiyle iliş kisi olmadığı doktrinde ve mahkeme içtihatlarında belirtilmektedir.

FONKSİYON GASBI

Kimseleri inandırmayan yanlış yorumlarıyla iktidar sözcüleri meseleyi uyuttuklarını sanıyorlarsa aldanmaktadırlar. Yürütme organı olarak yargı kararlarını hasır altı etmeleri yargı fonksiyonunun olumsuz yönden gaspıdır; ve hukuki sorumluluk olarak da hiç par lak değildir.

SONUÇ:

Şüphe yok ki bütün mahkeme kararları gibi Danıştay kararları da eleştirilebilir. Onlarda eksikler ve hatalar taşırlar. Ama eleştiriler Mahkemenin fonksiyonuna karşı çıkmaya kadar vardımı işin niteliği değişir; vahimleşir.

1961 Anayasa sistemimizin getirdiği bağımsız yargı organlarından biri olarak toplumsal şartlarımız ışığında gö revini yerinde yapmak çabasın da bulunan Danıştay'ın ve giderek Anayasa sistemimizin zedelenmesinin asıl zararını u zun vadede en fazla yine o Anayasa sistemiyle meşruluk kazanan iktidar görür.

Üstelik bu zedeleme kanun maddelerinin aslı esası olmayan biçimde ters gösterilmeye çalışılması ile yürütülecek o lursa insanın ayakları iyice yerden kesilir. Ve birgün Danıştay'ın ismi dolayısıyla ancak danışma kararları vere ceği de iddia edilebilir. Hoş A.P. iktidarının bu garabete de pek fazla mesafesi kalmamıştır. Zira bilindiği gibi sayın Başbakan sonbahardaki basın toplantısında Danıştayca verilen yürütmeyi durdurma kararlarının idarî olduğunu ileri sürerek İdare Hukuku sistemimize şimdiye kadar duyulmamış bir görüş getirmişlerdir.

Not : 4 Şubat - 1969 tarihli Akşam Gazetesinden.

—oOo—

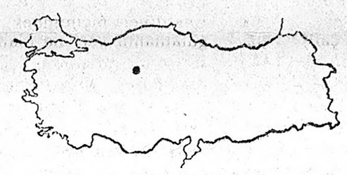

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

satışı devam ediyor

Genel Merkez, Anayasa ve 624 Sayılı Devlet Personel Sendikaları Kanununu, bir arada bastırıp satışa çıkardı. Fiyatı 200 Kr. olan kitap, şubelerimize 150 kuruştan verilecektir. Sipariş için bedelini "T.C. Ziraat Bankası Yenişehir Ankara" şubesindeki 25 200 Numaralı hesaba (Anayasa Bedeli) kaydıyla yatırmak ve Banka makbuzunu bir mektupla Genel Merkeze bildirmek şarttır. Az sayıda bastırılan kitaptan bütün üyelerimizin edinmesi yararlı olacaktır. Bitince yeni hazırlanan "Hukuk Rehberi"ni bastıracağız.

Genel Başkanın Gezileri

16 Mart 1969 günü yapılan İzmir Şubemizin yıllık olağan kongresine çağrılan Genel Başkan Fakir Baykurt ile ikinci Başkan İ. Safa Güner 15 Mart Cumartesi günü Kiraz ve Ödemiş şubelerimizi de ziyaret ettiler.

Kiraz şubesi lokalinde yurt sorunlarımız konusunda serbest görüşmeler oldu. Meslek ve eğitim sorunlarımızın çözümü için örgütümüzün güçlenmesi ve tüm meslektaşların tek örgüt içinde toplanmaları gereği bir kez daha gün ışığına çıkarıldı.

Oradan Ödemiş'e dönen Fakir Baykurt, İ. Safa Güner, İzmir Başkanı Ferhat Aslantaş, Kiraz Şube Başkanı ve Kiraz'da görevli ülkücü öğretmenlerden meydana gelen kafile Ödemiş şubemizin düzenlediği eğlenceye katıldılar.

Gece, öğretmen okullarının kuruluş yıldönümü konusunda tertiplenen zengin bir proğramla geçti.

Öğretmen okullarının tarihçesi anlatıldı. Yaşlı öğretmenler meslek anılarından ilginç olaylar aktardılar. Bu arada söz alan Ödemiş'in bilinçli ilköğretim Müdürü öğretmenlerin bir örgütte toplanmalarını ve güçlenmelerini salık verdi.

Mini mini çocuklar, devrimci gençler şiirler okudular.

Coşkulu istek ve alkışlar arasında söz alan Baykurt bine yakın, Ödemişli'ye eğitim sorunlarımızı ve ulusun anti emperyalist savaşını özetledi. Baykurt, sözlerini kırkayağa benzettiği emperyalizmin "..... bir ayağı Ödemiş'te, bir ayağı İstanbul'da bir ayağı Vaşington'da olabilir. Bu kırk kollu ahtapottan kurtulmak için savaşan öğretmenle birlik olmak ona yardım etmek, şu salonda yapılan şenlikleri tüm yurt alanına yayacağımız zafer günlerini getirecektir." diyerek bitirdiği zaman birçok bayanlar ağlaşıyorlardı. Bu görünüm öğretmen ile halkın can cana oluşunun görüntüsüydü.

● Öğretmenler TÖS'ün düzenlediği seminerlerden birinde.

İzmir Öğretmenler Derneği ile TÖS kongreleri birbiri peşine yapıldı. İzmir'de 4 öğretmen kuruluşu var. Biri devrimci öğretmenlerin toplandığı TÖS, biri onları destekleyen ve şimdi de birleşen öğretmenler derneği, üçüncüsü sağa dönük fakat yerini ve yönünü bulamamış Muallimler Birliği. Öteki ispiyonluğu sanat edinen Milliyetçiler...

Kongrede konuşan Ferhat Aslantaş Milliyetçiyiz deyenlerin yüz kızartıcı davranışlarını bir bir ortaya koydu.

Söz alan Genel Başkan Fakir Baykurt Meslek sorunlarımız ile yurt sorunlarımızın birbirinden ayrılmazlığını belirtti. Öğretmen sorunlarının, özellikle aylıklarımızın toplumun ekonomik yapısındaki çürüklüklerinin giderilmesi ile çözüme ulaşacağını açıkladı. Ve öğretmenin savaşının halk çıkarını amaç aldığını anlattı.

Saat 18.00'e kadar süren kongrede ikinci Başkan Genel Merkez çalışmalarına ilişkin soruları cevapladı.

Gece, aynı salonda bir eğlence düzenlendi: Ödemiş'te olduğu gibi gençler geç saatlere kadar dans ettiler, şiirler söylediler.. Toplumculuğun duygusal tablosunu yaşadılar.

Gerek Ödemiş'te, gerekse İzmir'de İzmir Yüksek Öğretmen Okulu Millî oyunlar ekibi çok alkış topladı. Buca Eğitim Enstitüsünün devrimci öğretmen adayları yarınların somut örneğini verdiler.

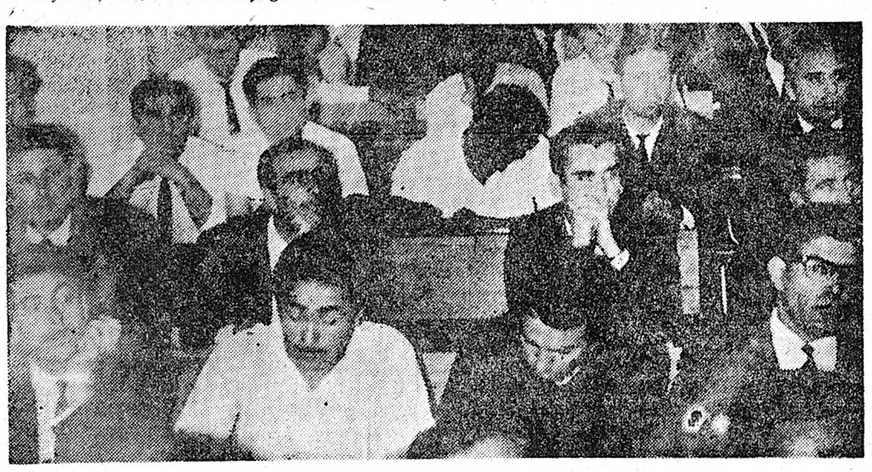

● Yurt sorunlarını herşeyden önde tutan öğretmenlerimiz

İMECE

BÜYÜK EĞİTİM YÜRÜYÜŞÜ SAYISI OLARAK ÇIKAN İMECE DERGİSİNİ OKUYUNUZ.

Isparta M. Eğitiminden Fıkralar

● Bitirme sınavlarında, her öğrencinin üzeri arandıktan sonra salona alınıyordu. Lise Müdür Baş Yardımcısı Yılmaz Duman bir öğrencinin itirazı ile karşılaştı ve aralarında şöyle bir konuşma geçti:

Öğrenci:

— Hocam üzerimi arayamazsınız.

Yılmaz Duman güldü, elini çocuğun cebine daldırırken:

— Hadi canım sende. Kim söyledi sana onu?

— Siz yurttaşlık bilgisi dersinde söylemiştiniz.

● İsparta Milli Eğitim Müdürü Sadık Güneş bir gün lise öğretmenler odasına gelir. Veli Âsan'ı görünce onun yakınında duranlara sıra ile sorar "Töslü'müsünüz?" Hayır diyenlere ikinci soruyu yapıştırır "Ama Veli Âsan'a yakın duruyorsunuz?" Çekinenler uzaklaışr. Bu arada hayır de diği halde uzaklaşmayan bir bayan öğretmene "İyi ama hâlâ daire içinde duruyorsunuz?" Demişse de bayan öğretmen ayrılmamıştır. Tam o sırada S. Güneş'in TÖS'lü akrabası Resim iş öğretmeni gayet rahat seslenir "Müdür bey, arkanızda ben varım asıl siz dairenin içinde kaldınız."

Not : Bu olayda konu ettiğimiz. (daireden çıkmayan) bayan öğretmen bir ay sonra Senirkentt'e atanmış, okula yeni tayin olanve Veli Âsan'ın dolayısı ile TÖS'ün ne olduğunu bilmediği halde, soru karşısında "Allah korusun" diye uzaklaşırken az kalsın kapıyaçarpacak olan bir başka bayan öğretmen de ders dağıtımında kayırıldığı gibi takdirname almıştır.

● Devrimci Eğitim Şurasına gidecek iki öğretmen izin için vilâyete dilekçe ile başvurdular. Evrak döner dolaşır (Sakınca olup olmadığını belirtmesi için) Lise Müdürü Hüseyin Coşkun'a gelir. Her işte olduğu gibi Coşkun, açar telefonu Milli Eğitim Müdür Birinci yardımcısı Rıza Bulut'la lise müdürü arasında şöyle bir konuşma geçer.

— Alo

— Efendim

— Müdür bey siz misiniz?

— Hayır ben Rıza Bulut

— Müdür beye bir şey danışacaktım da

— Bana söyleyin. Müdür bey yoklar (Müdür bey Rıza Bulut'un Köy Enstitüden arkadaşıdır.)

— İki arkadaş, Devrimci Eğitim Şurasına gitmek için izin istiyorlar. Vereyim mi?

— Sen izin veremezsin ki, o yetki vâlinin

— Öyle ise ne diye geldi bu evrak bana?

— Kardeşim sen sadece sakınca var veya yok yazacaksın

— Rıza bey....

— Efendim

— Ya altından bir şey çıkarsa bunun

— Orasını bilmem

— "V" için sakınca yok sayılır ama "E" idarecidir. Rıza bulut gülerek.

— Hüseyin bey asıl tehlikeli olan "V" dir. onu gönderme "E" gitse de olur. Bu şaka sonucu "V" in izni bir gün gecikmiştir.

VELİ ASAN
TÖS GEN. YÖN. KUR. ÜYESİ

Yücel'in Halkçılığı

MEHMET CİHANGİR
T.Ö.D.M.F. Genel Sekreteri

("Yücel'i anma günü toplantısında yapılan konuşmadan özetlenmiştir.)

Türk milli eğitiminde Yücel dönemi, başlıbaşına bir eğlem dönemidir. Bu dönemde milli eğitimin hangi dalına bakarsak bakalım, mükemmel bir görev anlayışı ve mükemmel bir hizmet tablosu ile karşılaşırız. Fakat kanımızca bütün bunların yanında en ilginç yönü halkçılıktır.

Yücel Türk Milli Eğitiminde Bakan olarak göreve başladığı zaman Türkiyede eğitim hemen bütünüyle egemen çevrelerin ve büyük kentlerin tekelindedir. Eğitimin halka ulaşmışlığı bir tarafa yönelmişliği bile yoktur.

Bu düşüncemizi kanıtlayan somut örnekler şunlardır:

Yücel'in bakanlığa başladığı 1937 - 1938 öğretim yılında Türkiye Coğrafyasında bulunan, yaklaşık olarak, 45 bin köyden yalnız 4800 köyde ilkokul vardır. Uzun rakkamlarla okuyucuyu yormak istemem. Öğretmen sayısı ve öğrenci sayısı da okul sayısı ile doğru orantılıdır. Ancak burada bir noktayı açıklamak kadirbirlik gereğidir. Rahmetli Mustfa Necati'nin bakanlığı sırasında eğitimi köye ve halka yöneltmek için bazı iyi niyetli çabalar harcabış, ana çerçeve ve temel kalıp kırılamadığı için olumlu sonuç alınamamıştır.

Bir ülkede 45 bin köyden yalnız 4800'ünde okul bulunursa o ülkede eğitimin köye yönelmişliğinden elbette söz edilemez. Yücel bakanlıkta eğleme başladıktan sonra ve köy Enstitüleri hareketiyle denebilir ki, Türk milli eğitminin ana yörüngesini bütünüyle köye ve halka yöneltmiştir. Birkaç se ne içinde Köy Enstitülerinde ilkoul - üstü eğitim görmek üzere 20.000 köy çocuğu toplanmıştır. Bu öğrencilerin ilerde köylere öğretmen olacakları düşünülmese bile, o günün koşullarına göre bu davranış köy çocuklarının kitle halinde eğitimi demektir. Kaldı ki bu köy çocukları öğretmen olmak üzere eğitiliyorlardı. Bulunulan tarihten itibaren beş sene sonra bu köy çocukları 20.000 köye öğretmen demekti. Yücel'in eğlemi durdurulmasa en kötümser varsayımla 1955 yılında Türkiyenin bütün köyleri okula kavuşmuş olacaktı. Oysaki işte yıl 1969, 15000 köy ve 2 milyon köy çocuğu okulsuz ve alfebesiz.

İkinci dünya savaşının sürdüğü ve uluslararası faşizmin or talığı kasıp kavurduğu bir dönemde Türkiyede bir eğitim adamının eğitimi bütünüyle köye ve halka yöneltmesi, üzerinde durulacak bir konudur. Kaldı ki, bu eğitim adamı köy den ve halktan çıkmamış, köyün çilesini bizzat çekmemiştir. Böyle olduğu halde Yücel'in halka yönelmesi onun insan ve halksever yaratılışının bir gereğidir.

Bu gelişmenin sonucunda Türkiyede egemen güçler kısa zamanda, halkın uyanmakta ve tehlikenin yaklaşmakta olduğunu sezmişler ve Yücel'i eğleminden alıkoymanın yollarını aramışlardır. İşte Yücel'e yapılan iftiraların temel nedeni buradadır. İftiralar sonuçlarını vermekte gecikmemiş, Yücel genç yaşta görevinden uzaklaştırılmış ve eğitimin halka yönelişi durdurulmuştur.

Ben Tonguçla beraber Yücel'i mitolojideki efsanenin kahramanına benzetirim. Mitolojiye göre eski yunanda Olimpos dağının zirvesinde Kalabalık bir grup halinde Tanrılar yaşarmış, dağın eteklerinde de daha kalabalık topluluklar halinde halk... Tanrılar ateşe sahiptir. Onun sayesinde ısınır ve aydınlanırlar. Halk ise koyu bir karanlık içindedir. Bu karanlık yüzünden çevrelerinde ve Tanrılar katında neler olup bittiğini göremez. Tanrılar da bu nedenle ışığı halktan sıkı sıkı saklamaktadırlar. Böylece yıllar geçen... En sonunda yine Tanrılar soyuna mensup Prometens adında bir kahraman tanrılardan gizli olarak ışığı alır ve halka aktarır. Halk bu ışığı çoğaltır, her tarafa yayar. Tanrılar o zaman durumun farkına varırlar ve bir kızılca kıyamettir kopar. Kolay mı halktan titizlikle sakladıkları iç yüzlerinin gün yüzüne çıkmış olmasını görmek?.... Halktan ışığı geri almaya kalksalar olanaksız. Çünkü ışık çoğal mış ve her tarafa dağıtılmıştır. Bu kez ışığı kimin aktardığını arrştırır ve prometens'u meydana çıkarırlar. Prometens Tanrıların gazabına uğrar, Kafkas dağlarında bir tepe üzerinde zincide vurulur, bedenî işkenceye tabi tutulur.. v.s.

Yücel eğitim ışığını egemen güçlerin tekelinden çıkarmış köye ve halka yöneltmiştir. Bunun karşılığı olarak da medern Tanrıların, politika Tanrılarının gazabına uğradı. Kendisine iftirada bulunuldu, arkadaşları trafından terkedildi bedensel olmasa bile ruhsal üzüntüye tabi tutuldu. Ancak bu farkla ki, Yücel prometens gibi tümden yıkılmadı. Hasımlarına teslim olmadı ve yenilgiyli tümden kabullenmedi. Ömrünün sonuna kadar kalemiyle savaşını sürdürdü. Onu yalnız bırkan ve ona iftira eden politikacılar ise, eski bir deyimle nisyan ile malûl olan hafıza-i beşerden kısa zamanda silindi gittiler, unutuldular...

Yücel'in olimpos'un zirvesinden aktardığı ışık sayesinde okuma olanağı bulmuş bir köy çocuğu olarak, ölümünün 8. yılında onu rahmetle, saygıyla anıyorum.

Büyük Eğitim Yürüyüşündeki SLOGANLAR

— Suç yaratır müfettiş,
Bu ne biçim iş ?
— Politikacıya öğgü,
Öğgretmene söggü.
— 12 000 okulsuz köy.
— 2 000 000 okula gidemiyen çocuk.
— 1 000 danıştaya dava açmak zorunda kalan öğretmen.
— 5 00 TL. öğretmen aylığı.
— 14 000 000 Milyon okuma bilmeyen vatandaş.
— Halk yolundakilere evet,
Olmayanlara hayır.
— Halkçı olmayan,
Devrimci olamaz.
— Suya sabuna dokunmazmış,
Pise bak.
— Vatan savaşta halkın,
barışta efendilerindir.
— Ertem'in eğitim reformu,
Yüz puvanlı not
Diploma ticareti.
— Hep
Çobanın çocuğu çoban mı olacak?
Ağanın çocuğu ağa mı olacak?
Beyin çocuğu bey mi olacak?
— İlköğretimde 780 000 000
Verilmesi yasa emriyken,
Neden iki yüzon milyon?.
— Kanunu 8 yaşında
Okul sağlığı örgütü nerede
— Kunun sekizyaşında
Köy çocuğu, kitapsız, defetsiz kalemsiz.
— Kanunu sekiz yaşında
(Yetiştirici tamamlayıcı sınıflar) bakanlık dosyalarında?.
— Üretim olmayan yerde
Eğitim yoktur.
— Kanunu sekiz yaşında
Köy okulu tamtakır.
— (İş içinde, İş ile iş için eğitim)
— İlköğretim yasası var.
Kendisi yok.
— Öğretmene sapık denemez
Bizden kopan bize döneme;
— Halktan yana demek
Ona hizmet etmek
— Yabancının yardımı can evine saldırı
— Özel sektöre 2. 800. 000. 000 TL.
— Öğretmene eğitime kaç.
— 13. 000 okulsuz köy
— Ne Amerika Ne Rus, yabancı uzama kökten karşıyız
— Öğretmen halk elele
— Borçla geldik Ankara'ya
Nifak sokmayın araya
— Grevsiz görev olmaz
— Öğretmenin Bakanı var göreni yok

onbeş günün OLAYLARI

(Baştarafı sayfa 1'de)

grup olan bu gençlerin öyküsü şöyledir.

a) OTOMOBİL OLAYI:

Uluslararası demokrasicilik oyununun baş aktörü ve çağımız emperyallizminin usta başısı Amerika'nın Ankara'ya bir elçisi geldi. Adı Kommer, bu elçi vaktiyle CİA denilen Amerika Casusluk örgütünün uzmanı olarak çalışmış. Casusluk işi salt gizlice haber alma kavramını çoktan aşmış tır. Şimdi başta gelen işlerindendir, bu denli bozgunculuklar... En kanlı örnekleri Kore ve Vietnam'dır. İşte Kommer Türkiye Büyük Elçiliğine Vietnam'dan geldi. Uyanık, yurt sever ulusal devrimci gençlerimiz bu elçinin ülkemize gelişine karşı çıkmışlardı. Esenboğa Hava Alanında protesto ile karşılandı. Ve Gençlere gös terilmeden Ankara'ya kaçırıldı. Gençlik örgütleri bildiriler le durumu kamu oyuna duyur dular. Telgraflarla Cumhurbaşkanından itimatnamesinin kabul edilmemesini istediler.. Ankara ve İstanbul böylesine kaynayıp dururken Kommer 6 Ocak 1969 günü Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörüne öğle yemeğine gitti. Gençler tüm duyarlıkları ile alay edilircesine yapılan bu ziyarete şiddetli tepki gösterdiler ve otomobilini yaktılar. Bu olayın sanıkları olarak 16 öğrenci tutukluydu.

b) 13 Şubat günü 3 devrimci genç daha tutuklanmıştı. Bunların suçu başka bir olay dı ama neden aynıydı. Amerikan emperyalizmine karşı girişilen savaşın bir başka ola yıydı bu. Türkiye limanlarını ikide bir ziyaret edip her geli şinde bir veya iki gencimizin canına kıyan 6. Filoya protesto olayları zincirinin bir halkasıldı. Bir gencimiz 6. Filo İstanbul'u terketmediği takdirde kendisini ordu evi önünde yakacağını söylemişti. Ülkücü genç dediğini yapmak is tedi. Bu yüzden çıkan olaylar sonunda 3 genç daha tutuklanmıştı.

c) Ve 6 devrimci'de 15 Şubat akşamı BÜYÜK EĞİTİM YÜRÜYÜŞÜ bittikten sonra Kızılaya yürüyen gençler arasından koparıldı, özgürlükleri alındı.

Bir hafta önce 15 Şubatta tutuklananlar, sonra 13 Şubat sanıkları 12 martta da otomobil sanıkları serbest bırakıldılar. Her üç olayın duruşmaları yüzlerce devrimci genç tarafından izlendi. Özellikle otomobil olayının duruşması ulusal bağımsızlık duygularının coşkusu içinde geçti. Gençleri 50 ye yakın avukat savunuyordu. Savunma ekibinin sözcülüğünü Sendikamız avukatı Halit Çelenk yaptı. Çelenk ikinci kurtuluş savaşımızın silâhsız ordusu olan gençlerin ulusal bağımsızlığımız uğruna giriştikleri çabalarını masumane olduğunu iki devlet arasındaki ilişkileri bozmaya değil, eşit koşullara kavuşturmaya yönelddiğini açıkladı. Asil Türk yargıçları kararlarını bildirdikleri zaman Ankara Adalet binası yüzlerce gencin söylediği "Dağ başını duman almış" marşı ile çınladı...

DEVRİMCİ EĞİTİM ŞURASI'NIN İLK DURUŞMASI YAPILDI

4-8 Eylül 1968 tarihleri arası TÖS tarafından toplanan devrimci eğitim şurasında politika yapıldığı iddiasına daya narak sendikanın kapatılması ve yöneticilerin cezalandırılması isteği ile savcılık tarafından açılan dâvanın ilk duruşması 11 Mart 1969 günü 4. Asliye Cezada yapılmıştır.

TÖS Yöneticileri şûrada yurt ve meslek sorunlarının bilimsel yönden incelendiğini ve eğitim çıkmazına pedegojik çözüm yolları arandığını söylemişlerdir. Duruşma 18. 4.1969'a bırakılmıştır.

YÜCEL GECESİ

Hasan Âli Yücel'in ölümünün 8. yılı olan 26 Şubat Kurban bayramının arifesine rast ladığından o gün mezarı ziyaret edilmişti. Yücel'i anmak için Sendikamız 9 Mart 1969 günü saat 20 de Siyasal Bilgiler Fakültesi Salonunda bir toplantı düzenledi.

500 den fazla öğretmen öğrenci ve halkın katıldığı toplantının proğramını arkadaşımız Hasan Başçiftçi yönetti. İstiklâl Marşından sonra, Fakir Baykurt kısa açış konuşmasında Yücel'in Fikir ve Sanat adamı olarak kültürümüze, Bakan olarak eğitimimize yaptığı verimli hizmetleri özet ledi. İçinde bulunduğumuz devrim savaşında Yücel'in eylemlerini sürdürmemiz gerektiğini belitti.

Saygı duruşundan sonra TÖS İkinci Başkanı İ. Safa Güner mikrofona çağrıldı. Önceden hazırlanan proğramda Güner yoktu. Örgörülen Köy Enstitülerinin kuruluş öyküsü Şerif Tekben tarafından anlatılacaktı. Tekben'in gelemiyeceği anlaşılınca bu konu o gün Güner'e verlidi.

● Hasan Âli Yücel, unutulmayan Bakan

Güner Köy Enstitüsü çıkışlı bir öğretmenin sözü ile konuşmaya girdi. O söz şuydu, "Ben bu adamlara hak veriyorum. Enstitüleri kapatmasalardı onlar meclisin kapısından içeri giremezlerdi...

Söz konusu öğretmenin "bu adamlar" dediği egemen sınıftı... Bu sözde büyük gerçekler yatıyordu Köy Enstitüleri ulusun % 80'i olan köy toplumunu eğitecekti. Köyü, dolayısiyle ulusu, üretim, üleşim ve yönetim açılarından koruma duydusunun gereği olarak doğal bir şeydi. Konuya şu suretle giren Güner Enstitülerin kuruluş nedenlerinin ayrıntılarına girmeden III Selim'den bu yana yapılan her türlü yenilik hareketlerinin bir türlü hal ka yönelemediğine ve tabana inemediğine değindi. Ve 3803 sayılı Köy Enstitüleri kanununun müzakeresi sırasında bu harekete Totaliter yönetim düzeni ile kapitalizmin temsilcileri tarafından karşı çıkıldığını Yücel'in bunlarla nasıl savaştığını somut örneklerle anlattı.

Toplantıda Yücel'in 1944 de yaptığı 19 Mayıs konuşması ile 27 Mayıs Devrimi sonunda kurulan eğitim plânlama komisyonundaki konuşması kendi sesinden dinletildi.

Sonra söz alan Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Nejat Erder, Genel plânlamada eğitimin ve köy Enstitülerinin yerini anlattı. (Konuşmanın tam metnini ikinci sayfada bulacaksınız.)

Ahmet Cenan, Yücel'in özgürlük anlayışını ele aldı. Özgürlüğün kişisel ve toplumsal türlerini belirtti. Emperyalizmin toplumsal özgürlüğe saldırma oluşu nedeniyle bunun bir ahlâksız nitelik taşıdığını açıkladı. Cenan, Yücel'in söz ve yazılarından verdiği ilginç örnekleri günümüzün bağımsızlık savaşına yöneltti.

Mehmet Cihangir, Yücel'in halkçılık anlayış ve çabalarını anlattı. (Konuşmanın özetini diğer sütunlarda bulacaksınız).

Proğramın son konuşmasını Can Yücel yaptı. Can Yücel Hasan Âli Yücel'in toplumcu ve devrimci oğludur. Can, Mil li Eğitim terimlerini inceledi. Yücel'i eleştirilmesi gereken yanlarından birisinin Atatürkçü yönünün olduğunu ele aldı. Atatürk'ün bağımsızlık ve antiemperyalist savaşını ekonomik devrimlerle tamamlayamadığını Yücel'in de bu çizgide kaldığını söyledi. Sonra Yücel'in adını taşıyan İzmir'deki bir okulun adının değiştirilip "Yeşilyurt" konmasına değinerek "Yeşil bayrak" denmesinin beklendiğini söyledi. Ve 'Yeşil yeşil diye diye Millî Eğitim Bakanlığını bir Yeşil çayıra benzettiler otlaya otlaya bitiremiyorlar" diyerek sözlerini bitirdi.

● Yücel Köy Enstitülerinden birindeki işliklerde öğrencilerle birlikte görülüyor.

—oOo—

Kalbur Tuzak

(Baştarafı sayfa 1'de)

ler. Kuşlar gelip eşelenirken çeker ipi,

Kalbur altında kalanlar avdır. Yakalanan da aç, kaçan da!...

Basını, TRT'yi alet edip ikide bir "öğretmenlere parasız ilaç temin edildi" diye bangır, bangır bağırmak bu kadar ikel ve de bu kadar egoistçe bir tuzaktır.

Nüfus memurları, Tapucular, Adalet personeli teknik elamanları, Tekelciler, Ormancılar.. Memur iseler devlet hastahanelerinde muayene olamazlar mı? Resmi sağlık kuruluşlarının verdiği reçetelerin bedelini maliye ödemezmi? Şayet personel işçi niteliğinde ise sağlık sigorta örgütünün bu görevi yaptığını herkes bilmez mi?.. Hele askeri personeli ile ve aile bireylerinin her çeşit sağlık işlem ve giderlerini askeri hastahaneler karşılamaz mı?

Öğretmenler de bir memur olduğuna göre, "memurların muayene ve tedavileri devletçe yaptırılır" hükmünü taşıyan bir kanun yürürlükte olduğuna göre. Bu nedir allah aşkına.

İki de bir "Bilmem hangi sendikanın talebi üzerine öğretmenlere parasız ilaç sağlanmıştır!.." gibi uydurmaca demeçlerin amacı nedir?... Bu dolmayı yutacak kör mü var karşılarında. Amaç bir sendikanın karşısına dikmek böylece sarı sendikalar yaratmak ama, İşverenin yeminin saman olduğunu bilmeyen kalmadı...

Milli Eğitim Bakanı eczanelerde veresiye defteri açtıracağına :

a) Öğretmenin geçimine yeter aylık versin.

b) Öğtremeinin aylığına mutemet oyunu ile falan musallat olmasın.

c) Eğitim ödeneklerini,, Ders ücretlerini, yolluklarını düyuna bıraktırmasın.

d) Öğretmeni "Bakanlığımızınborcu var diye hastahanelerden kovdurmasın...

Kısacası mı? Gölge etmesin!...

—oOo—

Ertem'in Kararı

(Baştarafı sayfa 1'de)

mişlerdir. Gerçekten ayın dokuzu olduğu halde maaşların ödenmemiş olması öğretmenlerin güç durumda kalmasına sebep olmuş ve Avni Bayrak, Bakana çektiği bir telle, öğretmenlerinin maaşlarını ödeyememesinden dolayı kendisini istifaya dâvet etmiştir. Bunun üzerine Bakandan da Sinop'a iki tel gitmiş, biriyle öğretmenlerin maaşları ödenmiş, diğeriyle de Avni Bayrak Bakanlık emrine alınmıştır. Bayrak'ın Bakana çektiği telde hakaret teşkil eden ve küçük düşürücü mahiyette hiç bir ifade bulunmamasına rağmen uygulanan bu haksız işlem Sendikamız tarafından Danıştay önünde dâva konusu edilmiş ve 5. Dairece dâva sonuna kadar yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir.

KÂMİL İŞCAN'ın ANSİKLOPEDİK MATEMATİK SÖZLÜĞÜ

35 lira, Öğretmenlere 28 lira

P. K. 60 — İstanbul

ROZET

TÖS

satışı başladı

Üyelerimizin sürekli istekleri biraz gecikerek yerine getirildi. Gecikme haklı nedenlere dayanıyordu. Çok uzun yıllar öğretmenin yakasında taşıyacağı rozet çok itinalı hazırlanmalıydı. Öyle oldu ve çok beğenildi.

10.000 adet olan rozet 3 liraya satılacak. Şubelerimize 2 liraya verilecek, aradaki fark şubeye gelir kaydedilecek. Sipariş için bedelini "T.C. Ziraat Bankası Yenişehir - ANKARA" şubesindeki 25.200 Numaralı hesaba (ROZET BEDELİ) kaydıyla yatırmak ve Banka makbuzunu bir mektupla Genel Merkeze bildirmek şarttır.

Selâhattin Güvenç

(Baştarafı sayfa 1'de)

cilere bu şekilde ders ver diğini görmüştür. Ders arasında bu öğretmeni Okul Müdürünün odasına çağırarak, sınıfta bu kıya fetle ders vermesinin doğ ru olmadığını, uygarlık yo lunu seçmiş bir milletin öğretmeninin kıyafetiyle de öğrencilerine ve çevresine örnek olması gerekti ğini, uygun bir dille belirt miştir. Öğretmen Melâhat Armağan bu uyarılara rağ men yine sınıfa başı örtülü ve adeta rahibe kılığın da girmekte ısrar ettiği için bir muhakkik görevlen dirmiştir.

Soruşturmanın açılması ile birlikte Urfa'da Nurcu olarak bilinen belirli bir çevre, olaya olağanüstü bir ilgi göstermiştir. İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti nin Urfa Şubesinden 6 ki şi, yanlarına "İttihat" Gazetesinin muhabirini de alarak Millî Eğitim Müdür lüğü Makamına gelmişler ve Selâhattin Güvenç'e "Öğretmenin kıyafetiyle il gilenmemesinin, bunun bir fazilet kıyafeti, başı açık bulunmanın ise bir kadın için fahişelik olduğunu so ruşturmanın durdurulması nı aksi halde sonunun fena olacağını" söylemişler ve tehdit etmişlerdir.

Bundan sonra Bilim ve Fikir Yayma Cemiyeti, Öğretmen Melâhat Armağan ile işbirliği yaparak olayı sistemli bir şekilde basına intikal ettirmişler, "Babıâlide Sabah", "İttihat" ve "Bugün" gazeteleri bu normal müdahaleyi istismar etmiş, Güvenç'e bazı suçlar da isnad etmek suretiyle kamu oyunu Selâhattin Güvenç aleyhine tahrik etmişlerdir. Bu yayınlardan sonra Güvenç'e yurdun çeşitli bölgelerinden tehdit mektupları yazılma ya başlanmıştır.

Melâhat Armağan hakkında yapılan soruşturma sonunda muhakkik, adı geçen öğretmenin hemen işten el çektirilmesini teklif ettiği halde, Bakanlık, bu öğretmenin çevre değiştirmesi halinde kazanılacağına inandığı için bu teklifi işleme koymamıştır. Olay İl Millî Eğitim Disiplin Kuruluna intikal ettirilmiş ve bu kurulca başörtülü öğretmenin il dışında başka bir yere nakli kararlaştırılmıştır. Bundan sonra Bakanlıkça görevlendirilen iki müfettiş olayın soruşturmasını yapmış ve durumu bizzat yerinde tesbit etmişlerdir. Bakanlık müfettişlerinin kıyafetini eleştirmelerine karşılık, öğretmen, aynen şu sözleri söylemiştir: "Ben Allahın ve Dinimizin tesettür emrini yerine getiriyorum. Ben yalnız Allahın emrini dinliyorum. Başımı açmam". Bakanlık müfettişlerinin ayrılışı sırasında da erkeklerin elini sıktığında abdesti bozulacağı gerekçesiyle müfettişlerden birinin uzattığı elini sıkmamıştır.

Bakanlık, Millî bayramlara ve 10 Kasım Atatürk'ü anma törenlerine katılmayan öğretmen Melâhat Armağan'ı, İl Millî Eğitim Disiplin Kurulunun kararına rağmen görevi başında bırakmış, normal idarecilik görevini yapmakta olan Selâhattin Güvenç'i ise Millî Eğitim Müdürlüğünü de almak suretiyle İstanbul iline İlköğretim Müfettişi olaİlköğretim Müfettişi nakletmiştir. Olay Sendikamız avukatlarınca Danıştay önüne götürülmüş ve Danıştay 5. Dairesince Yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir.

ROZET

Sömürücüleri korkutan ROZET

Halk sembolü, kalkınan köy

Köy Enstitüsü, Köy Enstitüsü

Yakalarda parlayan Gönüllerde yanan köy.

Ahmet Nuri MACİT'in yaptırdığı ülkü ışığı bu rozeti adresinden ödemeli sağlayabilirsiniz. Avrupa mineli rozet fiatı 5 TL.'sıdır.

İsteme adresi :
Ahmet Nuri Macit
Rüzgârlı Sokak No: 15
Ankara

Plânlı Kalkınma Açısından

(Baştarafı Sayfa 2'de)

eğitim yapılmıştır. Ve bu, Türkiyede görülen tek devrimci uygulamasıdır. Burada "Devrimci eğitim" terimi, teknik anlamda bir terim olarak kullanılmaktadır. Bu eğitim, teori ile uygulanmayı, öğretimle üretimi birleştiren, çevreyi değiştirmeye yönelen, mücadeleci insan tipini yetiştiren eğitim biçimidir. Köy Enstitülerinde böyle bir eğitim yapılmıştır, Herşey bunun sonucudur. Uygulamanın devrimci eğitim, Türkiyede insanın yaratıcı gücünü, yeteneklerini ortaya çıkarmıştır. Bu, insanın, içinde bulunduğu düzeni, insan için daha iyi yaşanır bir düzen haline getirmek amacı ile, çaba göstermek istemesi, doğaldır. Köy Enstitülerindeki siyasal bilinçlenme devrimci olmayan bir düzende yetişmiş devrimci insanla, çevresi arasındaki çelişmenin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu koşullarda, hızlı bir siyasal bilinçlenme devrimci eğitimin doğal bir sonucu olmuştur. İşte bu şekilde yetişen ve bilinçlenen insanlar, devrimci bir kalkınma politikasının uygulanmadığı, toprak reformunun yapılmadığı, tutucu güçlerin etkisiz kılınmadığı bir ortamda, böylece köylere gönderilmişlerdir. Köy Enstitülerinde yetişenlerin bu ortamda bile önemli etkisi olmuştur. Bunun, giderek, köylülerde devrimci yönde bir siyasal bilinç lenmeye yolaçması olağandı. Fakat buna imkân verilmedi. Bu koşullarda bile, etkili olabilen Köy Enstitülerinin, devrimci bir kalkınma ortamında ne kadar önemli bir görev yerine getirecekleri kolayca anlaşılır.

2 — KÖY ENSTİTÜLERİ UYGULAMASI NASIL OLDU? NEDEN DURDURULDU?

Düzenle ve iktidarın kalkınma ve eğitim politikaları ile çelişen bu uygulama, nasıl mümkün olmuştur? Bu, üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir temel sorudur. Köy Enstitüleri uygulamasını içinde bulunduğu düzenin amaçlarını ve sınırlarını aşan uygulayıcı bir kadronun eseri olarak görmek, akla yakın, en uygun açıklamadır. Hasan Âli Yücel, Tonguç ve arkadaşlarının, önemi, burada ortaya çıkıyor. Bunları, çok uygun olmayan bir ortamda bu ölçüde büyük bir iş başarabilmiş devrimci kişilerdir. Bu olay, olağan değildir. Olağan - dışı, Kural - dışıdır. Fakat, bunu bir tesadüf olarak da, görmek doğ ru olmaz. Bu bakımdan, Köy Enstitüleri olayı ile bu uygulamanın yer aldığı düzen arasındaki ilişkiyi, daha ayrıntılı olarak incelemek ve daha sistemli bir şekilde açıklamak gerekir.

Köy Enstitüleri uygulamasının durdurulması ise olağandır. Bu, hâkim sınıfların yaptığı bir sınıf mücadelesi sonucudur. Köy Enstitüleri bir sınıf bilinçlenmesi yaratamamışlardı; bir sınıf mücadelesi yapmamışlardı. Hâkim sınıflar, kendileri bakımından, zamanında müdahale ederek, Köy Enstitülerine karşı bir sınıf mücadelesi açarak, köylü bilinçlenmesini engellemişlerdir. O düzende, doğal olan da budur. (Bu, egemen sınıfların çıkarlarını zedeleyecek bir düzen değişmesi yapmak isteyen, fakat sınıf çatışmasını reddedenlerin ders alacakları bir olaydır. Bunlar, çıkarlarına dokundukları sınıfları karşılarında bulacak ve onların nasıl bir sınıf mücadelesi yaptıklarını göreceklerdir. Bunlara karşı hangi güçlerle ve nasıl çıkacaklardır?) Köy Enstitüleri uygulanmasının durdurulmasına karşı hiçbir, ciddî köylü tepkisi çıkmamış olması düşündürücüdür.

D — KÖY ENSTİTÜLERİ UYGULAMASININ BUGÜN İÇİN ANLAMI

1 — Köy Enstitüleri uygulaması, devrimci eğitimin önemini, Türkiye'de devrimci eğitim yapılabileceğini ve bunun sonuçlarını göstermiştir. Bu yönüyle Köy Enstitülerinin etkileri, hâlâ süregelmektir. Uygulama durdurulmuş, fakat etkiler önlenememiştir.

2 — Köy Enstitüleri uygulaması, devrimci eylemin bir bütün olduğunu ve sınırlı teknik çözümlerin yetersiz olduğunu göstermiştir. Ancak, bu sınırlı koşullarda devrimci eylem yapmaktan kaçınmayı gerektirmez. Bunun, tamamen, tersi doğrudur. Yani, Köy Enstitüleri, sınırlı koşullarda eylem yapabilenlerin, ne kadar önemli katkıda bulunabileceklerini göstermiştir. Ancak, bu eylemlerin, asıl çözüm içindeki yerini ve sınırlarını iyi koymak, bunları son çözümlerle özleştirmek gibi bir yanılmaya düşmemek gerekir.

3 — Köy Enstitüleri uygulamasını gelecek eylemler için değerlendirmede, **Devrimci Eğitim Şûrası'nın** önerdiği ilkelerin gözönünde bulundurulması gerekir.

Bu ilkelerden birincisi, **"Devrim için eğitim"** ilkesidir. Eğitim eylemlerinin, devrimi gerçekleştirecek siyasal bilinçlenmeyi ve örgütleşmeyi destekleyecek bir yönde geliştirilmesini önerir. Burada Köy Enstitülerinden alınacak önemli dersler vardır.

Diğer ilke ise, ilerde yapılacak devrimci uygulamalara şimdiden hazırlanmayı önermektedir. Devrimci bir ortamda Köy Enstitüleri temel bir araç olacaklardır. Ancak bu aracın, nüfusu artan, şehirleşen ve sanayileşmekte olan, yani, değişen Türkiye koşullarında nasıl kullanılacağını da, iyi düşünmek gerekir. Bu konuda da, ciddi çalışmalar yapmak şarttır. Devrimci Eğitim Şûrası kararlarının uygulanmasında bu konu üzerinde önemle durmak gerekir.

—oOo—

Nidai Kuru

(Baştarafı sayfa 1'de)

ve parti propagandası yapmadığı adlî mercilerce saptanmıştı ama, şayet yapsaydı Daha doğrusu AP'nin propagandasını yapsaydı ne olurdu? Olacağı gün gibi meydanda, değil Ulus'a İlköğretim Müdürü olmak Zongul'dak'a Millî Eğitim Müdürü bile olurdu Nidai Kuru.

Olayların hesabı her zaman Mahkeme-i Kübraya götürülmez ya. Bazande Mahkeme-i Danıştay'a götürülür. Bizde öyle yaptık. Bu haksız karar ve işlemi Danıştay önünde dâva konusu etti. Birinci perde Danıştayın dâva sonuna kadar verdiği Yürütmenin Durdurulması kararı ile kapandı. Görelim bakalım ikinci perde nasıl kapanacak.

G. E. E Öğrencileri Sürülen Öğretmenlerini kaçırdılar

● G.E.E.'den 2 öğretmen kıyıldı. Muzaffer Gürses ve Doğan Ergün. Fotoğraf Gürses'in kaçırılışını gösteriyor.

Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencilerinden bir grup, uğruna protesto yürüyüşü yaptıkları, dersleri boykot ettikleri edebiyat öğretmeni Muzaffer Gürses'i Bakanlığın tâyin ettiği Kurtuluş Lisesinden kaçırmışlardır. Bir taksi içinde, Lise müdür ve öğretmenleriy öğrencilerin gözleri önünde, kaçırılan öğretmene Eğitim Enstitüsünde ders verdirilmiştir.

Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencileri sabah erken saatlerde Kurtuluş Lisesinin önüne otomobillerle gelmişler ve karargâh kurarak Muzaffer Gürses'i beklemeye başlamışlardır. Muzaffer Gürses'in arka kapıdan okula girdiğini öğrenen öğrenciler, beş kişilik bir grup halinde, öğrencileriyle birlikte derse girmek üzere olan eski öğretmenlerinin koluna girerek Kurtuluş Lisesinden çıkarmışlar ve kendilerini bekleyen bir otomobilin içine sokarak süratle uzaklaşmışlardır.

Kaçırma olayından sonra öğrenciler, "Öğretmenimizi geri vermezlerse zorla alırız" demişlerdir.

Gazi Eğitim Enstitüsü öğrenci derneği üyeleri, Muzaffer Gürses'in "Okularında çok sevilen başarılı ve ülkücü bir hoca olduğunu" söylemişler ve: "Millî Eğitim Bakanlığı bize sudan bir gerekçe göstererek, tâyinin Bakanlık tasarrufu olduğunu söylemiştir. Bu gerçekleri hiç bir zaman gizleyemez. Bakanlık, kendisi ile aynı paralelde olmayan hocaların yerlerini değiştiriveriyor" demişlerdir.